

Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen puntaroiva asukaspaneeli - Loppulausuma 12/2023

Lasten ja nuorten mielen hyvinvoinnin
vahvistaminen

Sote ihmisen
kokoiseksi.

Johdanto

Keski-Uudenmaan alueen asukkaista koostuneen puntaroivan asukaspaneelin tehtävänä oli tuottaa yhteinen loppulauselma siitä, miten Keusote voi tukea ja vahvistaa lasten ja nuorten mielen hyvinvointia. Kutsu asukaspaneeliin lähetettiin 5000 satunnaisesti valitulle Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen asukkaalle syyskuussa 2023. Kutsuun vastanneiden n. 250 vapaaehtoisen joukosta paneeliin poimittiin satunnaisesti 40 henkilöä siten, että raati vastasi mahdollisimman hyvin Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen väestöä. Taustamuuttujina panelistien valinnassa käytettiin asuinpaikkaa, ikäryhmää, elämäntilannetta, sukupuolta, kieltä ja koulutustaustaa.

Asukaspaneeli kokoontui yhtenä keskiviikko iltana 8.11. sekä kahtena lauantapäivänä 11.11. ja 18.11. Hyvinkään lukiolla, Kipinässä. Tilaisuuksien aikana asukaspaneeli kuuli asiantuntijaesityksiä siitä, miten suojata lapsen ja nuoren mielen hyvinvointia, kouluterveyskyselyn tuloksista, Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen lasten, nuorten ja nuorten aikuisten palveluista sekä lasten ja nuorten hyvinvoinnin tilasta Keski-Uusimaalla. Tilaisuuksissa käytiin aiheesta keskusteluja ja keskustelujen päätteeksi paneeli äänesti toimenpiteistä, jotka nostettiin yhteiseen loppulauselmaan. Loppulauselmaan nostetut toimenpiteet ovat panelistien yhteisen työskentelyn tulos. Loppulauselma ei heijastele kenenkään yksittäisen panelistin mielipiteitä eikä järjestäjät tai asiantuntijat osallistuneet loppulauselmaan nostettavien toimenpiteiden päättämiseen. Asukaspaneeli luovuttaa työryhmän muotoileman loppulauselman Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen aluevaltuustolle 14.12.2023.

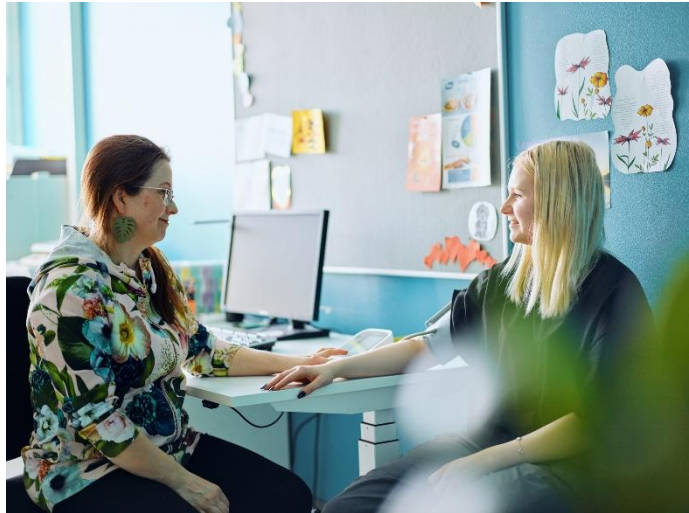
Keski-Uudenmaan hyvinvointialue on toteuttanut puntaroivan asukaspaneelin Sitran (Suomen itsenäisyyden juhlarahasto) Uudet vaikuttamisen tavat -projektissa.

Asukaspaneelin loppulausuma

Puntaroiva asukaspaneeli ehdottaa, että lasten ja nuorten mielen hyvinvoinnin vahvistamiseksi Keusote varmistaa riittävät resurssit, luo lisäkeinoja lasten ja nuorten tavoittamiseen, lisää toimijoiden osaamista lasten ja nuorten kohtaamiseen sekä lisää lasten ja nuorten osallistumismahdollisuuksia palvelujen kehittämiseen.

Riittävien resurssien varmistaminen

Hyviä jo olemassa olevia käytäntöjä pitää voida monistaa ja jakaa sekä toimintakulttuuria uudistaa joustavammaksi. On huolehdittava opiskeluhoollon palveluiden riittävydestä, olemassa olevien palveluiden toimivuudesta sekä hoitopaikkojen riittävydestä.

Jotta varmistetaan riittävät resurssit lasten ja nuorten mielen hyvinvoinnin vahvistamiseksi, tulee huolehtia siitä, että kouluissa on riittävästi aikuisia; ammattilaisia, jotka jalkautuvat lasten ja nuorten arkeen. Asukaspaneeli ehdotti kouluihin täysin uutta nuorten parissa työskentelevää asiantuntijatehtävää, ns. liikuntamentoria. Tämä asiantuntija tukisi nuorten liikkumista yksilölähtöisesti. Lisäksi asukaspaneeli toivoi psykiatristen sairaanhoitajien olevan läsnä lasten ja nuorten arjessa. Kuraattoreiden toivottiin allokoiden aikaansa nimenomaan nuorten pariin jalkautumiseen ajanvarausperusteisten vastaanottojen ulkopuolella. On myös tehtävä työtä henkilökunnan pysyvyyden eteen. Toimiva ja helposti löydettävä sähköinen kanava hoitoon hakeutumisessa on tärkeä, mutta henkilökohtaisen palvelun tärkeys korostui keskusteluissa myös nuorten osalta.

Lasten ja nuorten tavoittaminen

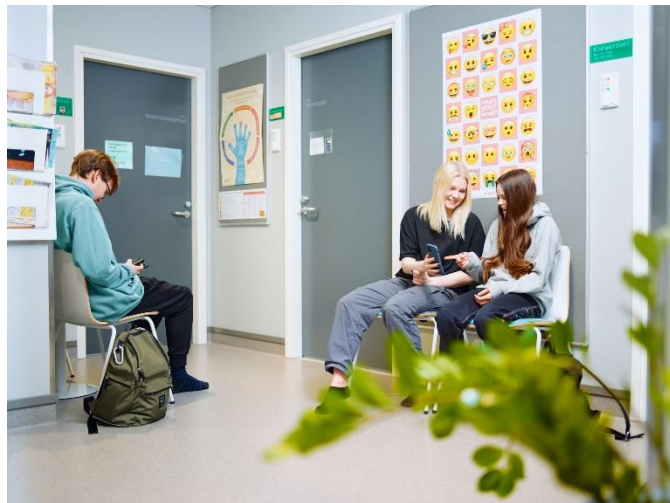
Jotta tavoitetaan lapset ja nuoret paremmin, tarvitaan helposti saavutettavia palveluita sekä lisäkeinoja lasten ja nuorten tavoittamiseen.

Mielenterveyspalveluiden tulisi olla helposti saavutettavia lasten ja nuorten näkökulmasta – tarvitaan matalan kynnyksen walk-in-palveluita sekä lähipalveluita, joissa voisi hyödyntää myös psykologi- tai psykoterapeuttiopiskelijoita.

Asukaspaneeli ehdottaa lasten ja nuorten tavoittamiseksi älypuhelimeen ladattavaa **Keusote-sovellusta**, jossa pelillisinkin keinoin saadaan lapset ja nuoret oikean tiedon äärelle. Sovelluksessa voisi lisäksi olla ns. SOS-nappi, jonka kautta lapsi tai nuori saisi nopeasti apua, erilaisia terveystietoiskuja, palvelunumeroita, ajanvarausmahdollisuus sekä myös kivaa tekemistä, joka saisi lapset ja nuoret palaamaan sovellukseen.

Keusoten tulisi myös tarjota lapsille ja nuorille **chat-palvelua**, jossa oikea ammattilainen eikä vain botti olisi tavoitettavissa. Myös bottia voisi hyödyntää lapsen tai nuoren kielipohjaiseen ohjaamiseen oikeaan palveluun.

Keusoten tulisi myös varmistaa se, että palveluista löydetään helposti ajantasainen tieto sekä se, että tieto saavuttaa lapset ja nuoret. Tähän asukaspaneeli esittää keinoksi esimerkiksi **julisteita/QR-koodeja koulujen vessojen oviin** sekä infokortit ruokalan pöytiin. Keusote voisi hyödyntää QR-kooditekniikkaa yleisemmin – näiden koodien takaa avautuisi hyvinvointi- ja terveystietoa ja koodit olisivat löydettävissä yleisiltä paikoilta, mm. kouluissa. QR-koodin avatessa tulisi mahdollisuus ladata Keusote-sovellus (vrt. puolustusvoimien MarsMars -sovellus)

Lasten ja nuorten kohtaaminen

Asukaspaneeli ehdottaa, että Keusote tarjoaa tukea vanhemmuuteen sekä vahvistaa lasten ja nuorten parissa toimivien osaamista lasten ja nuorten kohtaamiseen.

Vanhempien jaksamista ja vanhemmuutta pitää tukea vahvemmin lapsen ja nuoren eri kasvuvaiheissa. Hyvinvointialue saisi olla vahvemmin läsnä lapsiperheiden arjessa sekä tarjota tukea esimerkiksi ”kodinhoitajan” (ns. apuvanhempi) tai perhetyöntekijän palveluina. Tämä tukisi vanhempien jaksamista sekä lisäisi heidän mahdollisuuksiaan olla arjessa lapsille ja nuorille - läsnä, mikä vahvistaa lasten ja nuorten mielen hyvinvointia.

Keusoten tulisi järjestää koulutusta ja valmennuksia esimerkiksi elämänhallintaan, tunnetaitoihin sekä vanhemmuuteen. Keusoten tulisi järjestää kohtaamiskoulutusta myös koulun henkilökunnalle. Vanhempien, opettajien ja muiden nuorten parissa toimivien hyvät kohtaamistaidot tukevat lasten ja nuorten mielen hyvinvointia.

Lasten ja nuorten osallistumismahdollisuuksien lisääminen

Keusote voisi tarjota nuorille elämäntaitojen valmennusta (esim. verokortti, ansioluettelo, verkkopankkiasiointi, asunnonhankinta, vuokrasopimus yms.). Tällainen arjen perusosaaminen vahvistaisi nuorten osallisuuskokemusta sekä kasvua kohti itsenäisyyttä ja toimijuutta.

Asukaspaneeli ehdottaa, että Keusote ottaa nuoret vahvemmin mukaan nuorten palvelujen kehittämiseen. Puntaroiva asukaspaneeli koettiin tässä yhdeksi hyväksi tavaksi.